

KORDUMA KIPPUVAD KÜSIMUSED (KKK) **LAIENDATUD TOOTJAVASTUTUSE, ELEKTRI- JA** **ELEKTROONIKASEADMETE NING NENDE JÄÄTMETE** **(ELEKTROONIKAROMUDE) KOHTA**

1. KOHALDAMISALA, ÜLDISED KÜSIMUSED

- **Millal loetakse seade kodumajapidamisest pärit seadmeks ja millal mujalt kui kodumajapidamisest pärit seadmeks?**

Kodumajapidamisest pärit seadmeks loetakse üldjuhul kõiki esimesse seitsmesse kategooriasse kuuluvaid seadmeid (v.a juhul kui tootja ei tõesta vastupidist) vaatamata sellele, kas seadme omanik on tegelikkuses füüsiline või juriidiline isik. Kui tootja ei saa n-ö 100%-liselt kinnitada, et seadet ei kasutata kodumajapidamistes, siis loetakse seade kodumajapidamisseadmete hulka.

Samuti kuuluvad osaliselt kodumajapidamisest pärit seadmete hulka kategooriates 8 ja 9 olevad seadmed (näiteks suitsuandurid, rasedustestrid, kaalud, erinevad mõõtmisvahendid).

Rahvusvaheliselt kasutatakse kodumajapidamisseadmetel lühendit B2C (ingl k *business to consumer*) ja muudele kui kodumajapidamisseadmetel lühendit B2B (ingl k *business to business*).

- **Kas autoraadiod kuuluvad elektri- ja elektroonikaseadmete hulka?**

Ei kuulu. Autoraadiod kuuluvad romusõiduki osade hulka, sest need on toodetud spetsiaalselt autodele ja kodumajapidamises neid igapäevaselt ei kasutata. Autoraadioid tuleb koguda ja käidelda vastavalt Vabariigi Valitsuse 17. juuni 2010 [määruse nr 79](#) ja keskkonnaministri 16. juuni 2011 [määruse nr 33](#) nõuetele.

- **Kas elektri abil töötavad veeboilerid kuuluvad elektri- ja elektroonikaseadmete hulka?**

Jah, kuuluvad. Vabariigi Valitsuse 20. aprilli 2009 [määruse nr 65](#) (lisa) järgi kuuluvad need 1. kategooriasse (suured kodumasinad).

- **Kas õhukonditsioneerid kuuluvad elektri- ja elektroonikaseadmete hulka?**

Jah, kuuluvad, kui tegemist on põhiliselt eramu või korteri jaoks mõeldud seadmetega. Vabariigi Valitsuse 20. aprilli 2009 [määruse nr 65](#) (lisa) järgi kuuluvad need 1. kategooriasse (suured kodumasinad). Sellistele seadmetele laieneb ka tootjavastutus.

Kui tegemist on suurte tööstushoonete jaoks mõeldud seadmetega ning see on ehitatud nii, et seda ei saa ilma hoonet lammutamata lahti võtta, siis sellistele õhukonditsioneeridele ei laiene tootjavastutus (kuigi süsteem töötab elektri abil). Sellised õhukonditsioneerid loetakse suurte paiksete seadeldiste hulka.

- **Kas diiselkütuse abil töötavad elektrigeneraatorid kuuluvad elektri- ja elektroonika-seadmete hulka?**

Ei kuulu. Generaatorid toodavad küll elektrit, kuid ei tööta selle abil (töötamiseks kasutatakse diiselmootorit või muud sarnast kütust). Elektri- ja elektroonikaseadmeks loetakse seadet, mille toimimiseks on vaja elektrienergiat – kui elekter välja lülitada, siis seade ei tööta ja ei saa täita oma esmast funktsiooni.

- **Kas katlad, mida kasutatakse ruumide (ja vee) soojendamiseks ning mis töötavad kütteõli või gaasiga, on elektri- ja elektroonikaseadmed?**

Katlad ei ole elektri- ja elektroonikaseadmed, kuigi neil võib-olla ühe osana küljes juhtimispuht, mis töötab elektri abil. Neile ei laiene tootjavastutus. Katlad kasutavad põhikütusena muud kütust (kütteõli, gaas, puit) kui elekter.

Suurtel kateldel (mis on kasutusel juba suurtes katlamajades või muudes jõujaamades) on tavaliselt juhtpaneel eraldi juurde ostetav ja vahetatav (ka erinevate ettevõtjate poolt), siis sellised juhtpaneelid on elektri- ja elektroonikaseadmed ning neile laieneb tootjavastutus (aga mitte tervele katlale, vaid ainult juhtpaneelile) ja need liigitatakse 9. kategooriasse (seire- ja valveseadmed).

- **Kas pikendusjuhtmed, adapterid ja pistikupesad kuuluvad elektri- ja elektroonikaseadmete hulka?**

Pistikupesad ei kuulu. Küll aga loetakse elektri- ja elektroonikaseadmete hulka pikendusjuhtmed ja adapterid (4. kategooria).

- **Kas juhtmed (kaablid) kahe elektri- ja elektroonikaseadme omavaheliseks ühendamiseks on elektri- ja elektroonikaseadmed?**

Kahe elektri- ja elektroonikaseadme omavaheliseks ühendamiseks kasutatavad juhtmed (näiteks HDMI-kaablid, *scart*-kaablid) on elektri- ja elektroonikaseadmed (4. kategooria), st neile laieneb tootjavastutus. Selliste juhtmete ülesanne on pildi või heli edastamine ja levitamine.

Elektri- ja elektroonikaseadmete hulka aga ei loeta tavalisi elektrijuhtmeid, mida saab poest osta rullist (millel on meetri hind) ja millel puudub ühendamiseks otsik.

- **Kas UPS-id kuuluvad elektri- ja elektroonikaseadmete hulka?**

Jah, kuuluvad. UPS põhiülesanne on voolu akumulatsioon, sellest tulenevalt paigutatakse UPS Vabariigi Valitsuse 20. aprilli 2009 [määruse nr 65](#) lisas olevasse 6. kategooriasse. UPS-ile rakendatakse ka RoHS nõudeid.

UPS-ides on aku(d), millele laieneb samuti tootjavastutuse põhimõtte vastavalt Vabariigi Valitsuse 7. augusti 2008 [määrusele nr 124](#).

- **Kas hotellide, kaupluste ja muude teenindusasutuste jaoks toodetud külmikutele laieneb tootjavastutus?**

Jah, laieneb. Kui need külmikud on disainitud ja valmistatud spetsiaalselt ainult hotellidele, kauplustele ja teistele teenindusasutustele (st muudele kui kodumajapidamised), tootja saab tõestada, et neid seadmeid ei kasutata kodumajapidamistes (st füüsilised isikud ei osta neid

tavaliselt kunagi oma koju erakasutusse) ning kui neid seadmeid ei saa näiliselt liigitada ühegi Vabariigi Valitsuse 20. aprilli 2009 [määruse nr 65](#) lisas nimetatud 10 kategooria hulka, siis (ja ainult siis) loetakse need seadmed B2B seadmete hulka. Muul juhul loetakse need B2C seadmeteks.

Enamus külmkappe on aga oma välimuselt ja kasutamise omaduste poolest sarnased kodumajapidamistes kasutatavate külmikutega, seega enamus hotellides ja mujal teenindusasutustes kasutatavaid külmikuid loetakse kodumajapidamistes kasutatavate seadmete (B2C) hulka ning kuuluvad kategooriasse 1.

Kaupluste külmletid ja muud sarnased seadmed loetakse muude kui kodumajapidamiste seadmete (B2B) hulka, kuid ka need seadmed liigutavad 1. kategooriasse.

Samuti loetakse muude kui kodumajapidamiste seadmete (B2B) hulka tööstusettevõtetes asuvad väiksemad külmikud ja muud külmseadmed. Kuuluvad need seadmed 1. kategooriasse. Suurtele külmseadmetele (mõõtudelt suuremad kui merekonteiner) laiendatud tootjavastutust ei kohaldata.

- **Kas toonerkassetid, tahmakassetid jms kuuluvad elektri- ja elektroonikaseadmete hulka?**

Tooner- ja tahmakassetidele jms üksikuna üldiselt ei laiene tootjavastutus, sest neid ei loeta elektri- ja elektroonikaseadmete hulka. Seega üksikut tooner- või tahmakassetti ei saa üle anda elektroonikaromude kogumispunkti. Tooner- või tahmakassett loetakse elektroonikaromu osaks juhul, kui ta on printeris printeri äraviskamise hetkel (st ei pea kassetti printerist välja võtma).

Üksikud tooner- ja tahmakassetid tuleb üle anda ohtlike jäätmete kogumispunkti, sest need kuuluvad üldjuhul ohtlike jäätmete hulka.

Praeguseks on aga müügile tulnud ka sellised tahma- ja tindikassetid, millel on kasseti küljes kiip. See kiip on printimise „aju“. Sellisel juhul laiendatakse tootjavastutust kogu kassetile.

- **Kas kõlarid kuuluvad elektri- ja elektroonikaseadmete hulka?**

Jah, kuuluvad (nii aktiivsed kui ka passiivsed kõlarid). Passiivsed kõlarid on piesoelektrilised seadmed. Vabariigi Valitsuse 20. aprilli 2009 [määruse nr 65](#) järgi klassifitseeritakse kõlarid 4. kategooriasse.

- **Kas veepumbad kuuluvad elektri- ja elektroonikaseadmete hulka?**

Jah, kuuluvad. Tootjavastutust kohaldatakse ainult pumbale, kuid mitte enne ja pärast pumpa olevatele veetorudele. Vabariigi Valitsuse 20. aprilli 2009 [määruse nr 65](#) järgi klassifitseeritakse pumbad 6. kategooriasse.

- **Kuidas mõista definitsiooni „turule laskmine“ (ingl *put on/place to the market*)?**

Elektri- ja elektroonikaseade on turule lastud siis, kui ta on esimest korda kasutajale kättesaadavaks tehtud Eestis levitamiseks või kasutusele võtmiseks. Kasutusele võtmine on tegevus, mis seisneb toote esmakordses ettenähtud otstarbel kasutamises. Näiteks kui elektri- ja elektroonikaseadmed tuuakse mõnest Euroopa Liidu liikmesriigist, piisab selleks, et need

seadmed Eestis turule lasta, kui tootja on täitnud kõik tarbijaõigusest tulenevad kohustused. Kuid kui need tuuakse näiteks Hiinast või USA-st, siis on nad turule lastud, kui kõik tollimisega seotud protseduurid ja muu vajalik turule laskmiseks (eesti keelsed kasutusjuhendid jms) on tehtud ja seda toodet on võimalik müüma või kasutama hakata (siinjuures ei loe see, kui kaua seisab toode tootja enda laos). Kui toode seisab lihtsalt tollilaos, siis see toode ei ole turule lastud.

2. ELEKTROONIKAROMUDE KOGUMINE JA VEDU

- **Kus asuvad elektroonikaromude kogumiskohad?**

Kogumiskohtade asukohtade kohta saab küsida infot:

- 1) elektri- ja elektroonikaseadmeid müüvast kauplusest,
- 2) tootjalt,
- 3) tootjavastutusorganisatsioonist või
- 4) kohalikust omavalitsusest (linna- või vallavalitsusest).

Samuti on see info olemas probleemtooteregistri [veebilehel](#) (tootjad, kelle „Tooted“ lahtrisse on märgitud „EES“).

- **Millised nõuded peavad olema täidetud elektri- ja elektroonikaromude kogumiskohal?**

Kogumiskoht peab olema

- 1) ilmastikukindla kattega (näiteks katus, present, kile),
- 2) vedelikukindla pinnakattega (näiteks betoon, asfalt),
- 3) varustatud vedelike kogumisseadmega (põhimõtteliselt tähendab see seda, et kui mõnest seadmest jookseb mõni vedelik välja (maha), siis peab olema võimalus see vedelik kokku korjata).

Samuti peab olema tagatud, et vandaalid ei pääseks elektroonikaromusid lõhkuma. Seega on soovituslik koguda elektroonikaromusid lukustatavas laoruumis või aiaga piiratud lukustatava väravaga platsil.

- **Kas elektroonikaromu kogumiskohal peab olema ohtlike jäätmete käitluslitsents ja jäätmeluba?**

Kui tegemist on kasutaja käest esmase vastuvõtu- ja kogumiskohaga (näiteks kauplus), siis sellisel kogumiskohal ei pea olema jäätmeluba ja ohtlike jäätmete käitluslitsentsi.

Kui esmasest vastuvõtu- või kogumiskohast viiakse elektroonikaromud mõnesse vahelattu, siis sellel vahelaol peab olema nii jäätmeluba kui ka ohtlike jäätmete käitluslitsents.

Kui kogumiskoht asub kohaliku omavalitsuse jäätmekäitluskohas (näiteks jäätmejaamas, sortimisjaamas, ümberlaadimisjaamas vms), siis jäätmekäitluskohal peab olema nii jäätmeluba kui ka ohtlike jäätmete käitluslitsents (kui võetakse vastu ka elektroonikaromusid). Ohtlike jäätmete käitluslitsents ja jäätmeluba peavad olema ka siis, kui elektroonikaromud on ainukesed ohtlikud jäätmed, mida selles jäätmekäitluskohas kogutakse.

- **Kas elektroonikaromude vedamiseks peab vedaja omama ohtlike jäätmete**

käitluslitsentsi ja jäätmeluba?

- **Millistel juhtudel on vaja elektroonikaromude vedamisel jäätmeluba ja ohtlike jäätmete käitluslitsentsi?**

Enamus elektroonikaromusid kuuluvad ohtlike jäätmete hulka, kuid on ka elektroonikaromusid, mis ei kuulu ohtlike jäätmete hulka. Sellest tulenevalt on elektroonikaromude veole eri nõuded.

1. Jäätmeluba ega ka ohtlike jäätmete käitluslitsentsi ei ole vaja, kui elektroonikaromud ei kuulu ohtlike jäätmete hulka (jäätmekoodid 09 01 10, 09 01 12, 16 02 14, 16 02 16, 16 02 98, 20 01 36) ning esmase vastuvõtu- ja kogumiskoha omanik (näiteks kauplus) viib oma transpordiga (st ei telli vedu teenustööna) vastuvõtu- ja kogumiskohast tootjale või jäätmekäitlejale üleandmiseks.
2. Jäätmeluba ega ka ohtlike jäätmete käitluslitsentsi ei ole vaja, kui elektroonikaromud kuuluvad ohtlike jäätmete hulka (jäätmekoodid 09 01 11*, 16 02 11*, 16 02 13*, 16 02 15*, 16 02 97*, 20 01 21*, 20 01 23*, 20 01 36*) ning esmase vastuvõtu- ja kogumiskoha omanik (näiteks kauplus) viib oma transpordiga (st ei telli vedu teenustööna) vastuvõtu- ja kogumiskohast elektroonikaromud tootjale või jäätmekäitlejale üleandmiseks (sellisel juhul loetakse, et elektroonikaromud kui jäätmed on tekkinud ettevõtja enda tegevuse käigus). See ei kehti siis, kui esmane kogumispunkt asub jäätmejaamas.
3. Kui esmase vastuvõtu- ja kogumiskoha omanik või tootja tellib elektroonikaromude, mis ei kuulu ohtlike jäätmete hulka, veo teenustööna, siis peab teenustöö osutajal olema registreerimistõend tavajäätmete veoks. Registreerimistõendi annab vedaja asukohajärgne Keskkonnaamet.
4. Kui esmase vastuvõtu- ja kogumiskoha omanik või tootja tellib elektroonikaromude, mis kuuluvad ohtlike jäätmete hulka, veo teenustööna, siis peab teenustöö osutajal olema nii jäätmeluba kui ka ohtlike jäätmete käitluslitsents. Jäätmeloa ja ohtlike jäätmete käitluslitsentsi annab [Keskkonnaamet](#).

- **Kui elektroonikaromud soovitakse üle anda väljaspool Eestit (näiteks Soomes või Hiinas) asuval jäätmekäitlejale, siis millised nõuded kehtivad sellisele jäätmeveole?**

Kui elektroonikaromud soovitakse viia käitlemiseks väljapoole Eestit, siis tulenevalt sellest, kas elektroonikaromud kuuluvad ohtlike jäätmete hulka või mitte, on rahvusvahelisel jäätmeveol eri nõuded.

1. Kui elektroonikaromud ei kuulu ohtlike jäätmete hulka (jäätmekoodid 09 01 10, 09 01 12, 16 02 14, 16 02 16, 16 02 98, 20 01 36), siis peab jäätmevedaja või jäätmevedu korraldajal isik teatama jäätmeveost Keskkonnaametit. Teave, mis peab jäätmevaldaja poolt esitatud olema on loetletud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses nr 1013/2006.
2. Kui elektroonikaromud kuuluvad ohtlike jäätmete hulka (jäätmekoodid 09 01 11*, 16 02 11*, 16 02 13*, 16 02 15*, 16 02 97*, 20 01 21*, 20 01 23*, 20 01 36*), siis peab jäätmevedajal või jäätmevedu korraldajal isikul olema rahvusvaheline jäätmeveoluba. Nõusoleku Eesti Vabariiki ohtlike jäätmete sisse-, välja- ja läbiveoks annab Keskkonnaamet. Selleks, et saada luba ohtlike jäätmete sisse-, välja- või läbiveoks tuleb esitada taotlus (teatis) vastavalt jäätmeseaduses, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses nr 1013/2006 ning [Baseli konventsioonis](#) kehtestatud nõuetele.

Kui elektroonikaromud soovitakse viia käitlemiseks väljapoole Euroopa Liitu (näiteks Venemaale, Hiina) tuleb eelnevalt selgeks teha, kas elektroonikaromusid võib sellesse riiki üldse viia. Selle kohta leiab infot Euroopa Komisjoni määrusest 1418/2007.

Mõlemad nimetatud määrused leiab [SIIT](#). Täiendavat infot rahvusvahelise jäätmeveo kohta saab Keskkonnaametist (Katrin Kaare, tel 627 2175, e-post [katrin.kaare\[at\]keskkonnaamet.ee](mailto:katrin.kaare[at]keskkonnaamet.ee)).

- **Kas elektroonikaromusid võib üle anda ka teistele ettevõtjatele peale kauplusele tagastamise ja spetsiaalsesse kogumiskohta viimise?**

Kui elektroonikaromu ei tagastata kas kauplusele või kohaliku omavalitsuse või tootja või tootjavastutusorganisatsiooni rajatud spetsiaalsesse kogumiskohta (näiteks puuduvad selleks võimalused), võib elektroonikaromusid üle anda ainult ohtlike jäätmete käitluslitsentsi ja jäätmeluba omavale jäätmekäitlejale, sest paljud elektroonikaromud kuuluvad ohtlike jäätmete hulka ning ohtlike jäätmete käitlemiseks (lammutamine jms) on vaja ohtlike jäätmete käitluslitsentsi ja jäätmeluba. Seega tuleb enne elektroonikaromu üleandmist küsida sellelt ettevõtelt või eraisikult, kes ütleb, et ta võtab vastu ja käitleb elektroonikaromusid, kas tal on olemas jäätmeluba ja ohtlike jäätmete käitluslitsents. Ebaseaduslik ohtlike jäätmete käitlemine n-ö põlve otsas on keskkonnaohtlik ja seadusevastane tegevus. Lisaks saab vastasel korral ka elektroonikaromude üleandjast jäätmeseaduse nõuete rikkuja, sest ta ei ole veendunud selles, kas elektroonikaromude vastuvõtjal on õigus elektroonikaromusid käidelda.

- **Mida mõeldakse “Turustaja on kohustatud oma müügikohas seadme kasutajalt tasuta arvulise vastavuse alusel tagasi võtma turustatava seadmega sama liiki ja sama otstarvet täitvast seadmest tekkinud elektroonikaromu“ all?**

See tähendab seda, et kui müügikohast ostetakse külmkapp või tahvelarvuti, saab sinna jätta oma vana külmkapi või tahvelarvuti. Seega külmkapp külmkapi, tahvelarvuti tahvelarvuti vastu ja televiisor televiisori vastu, sealjuures kaubamärk ei ole oluline. Näiteks ostes kauplusest uue Elektroluxi külmiku võib oma vana Snaige külmiku poodi jätta.

Tootjad peavad müügikohtade (kaupluste) kaudu kasutajale tegema kättesaadavaks teabe elektroonikaromude tagastamiskohtadest, sealhulgas info, et nad ise võtavad seadme vastu, kui ostetakse uus seade asemele.

- **Mida mõeldakse „Kui kodumajapidamises kasutatava elektri- ja elektroonikaseadme turustajast ei ole mööda avalikke teid 10 km raadiuses kodumajapidamiste elektroonikaromude kogumiskohta, peab turustaja oma müügikohas füüsiliselt isikult tasuta tagasi võtma talle müüdava seadmega sama liiki ja sama otstarvet täitvast seadmest tekkinud elektroonikaromu, sõltumata sellest, kas see füüsiline isik on soetanud või soetab turustajalt samalaadse seadme“ all?**

See tähendab, et juhul kui müügikohast 10 km raadiuse ulatuses ei ole elektroonikaromude kogumiskohta, peab kauplus vastu võtma elektroonikaromu ka siis, kui kasutaja ei soovi uut seadet asemele osta. Samas tuleb silmas pidada seda, et turustaja ei ole kohustatud vastu võtma sellist elektroonikaromu, millist seadet tema müügikohas ei müüda. Näiteks ei ole võimalik kauplusesse tagastada televiisorit, kui selles kaupluses müüakse ainult veekeedukanne ja taskulampe.

Tootjad peavad müügikohtade (kaupluste) kaudu kasutajale tegema kättesaadavaks teabe elektroonikaromude tagastamiskohtadest, sealhulgas info, et nad võtavad seadme vastu ka siis, kui uut ei osteta (kui kogumispunkti ei ole mööda avalikke teid 10 km raadiuses).

- **Kas tootja või müügikoht on kohustatud organiseerima elektroonikaromu äraveo kasutaja juurest? Kas sellisel juhul on äravedu kasutajale tasuta?**

Tootjal või müügikohal ei ole kohustust organiseerida elektroonikaromu äravedu kasutaja juurest. See on vabatahtlik.

Juhul kui on võimalik tellida organiseeritud äravedu ja kasutaja on selle tellinud, peab ta ka selle eest maksma, kui teenus on tasuline (äraveo kui teenuse eest võib müügikoht või tootja küsida teenustasu, sest tegemist on nende poolt pakutava nn mugavusteenusega). Kasutaja peab aga selgelt aru saama, et tegemist on elektroonikaromu vedamisega teenustööna (see peab olema tootja või müüja poolt selgelt väljendatud), vastasel korral on tegemist seaduse rikkumisega). Teenustasu peab sisaldama üksnes reaalselt kuluvat transpordikulu ja ei tohi sisaldada muid kulusid, näiteks elektroonikaromu edasise käitlemise (sh sortimise) kulusid.

- **Kas elektroonikaromude tasuta vastuvõtt on kohustuslik ka juriidilistelt isikutelt?**

Jah, kui need elektri- või elektroonikaseadmed kuuluvad Vabariigi Valitsuse 20. aprilli 2009 [määruse nr 65](#) lisas olevasse mõnesse kategooriasse ning neid seadmeid kasutatakse laialdaselt ka kodumajapidamistes (näiteks arvutid, monitorid, televiisorid, külmikud, telefonid, kellad, diktofonid) ehk need kuuluvad kodumajapidamiste seadmete hulka, sh kahetise kasutusala seadmed.

NB! Nimetatud määruse lisas olevates kategooriates on toodud näidisloetelu seadmetest, millele rakendatakse tootjavastutust, st tegemist ei ole lõpliku loeteluga.

Muude kui kodumajapidamisest pärit seadmed (nn tööstuslikud seadmed) peab tootja tasuta vastu võtma juhul, kui seadmete kasutaja asendab need uute sarnaste seadmetega (näiteks keevitusroboti keevitusrobotiga) ning need vanad seadmed on turule lastud enne 13. augustit 2005. Kui kasutaja ei soovi enne 13. augustit 2005 ostetud seadet asendada, peab kasutaja ise kandma ka kõik elektroonikaromude käitlemisega seotud kulud.

Alates 13. augustist 2005 ostetud seadmete muutumisel jäätmeteks peab tootja katma kõik jäätmekäitlusega seotud kulud sõltumata sellest, kas kasutaja kavatses seadme asendada või mitte. See tähendab, et tootja peab elektroonikaromu tasuta vastu võtma sõltumata sellest, kas kasutaja kavatses seadme asendada või mitte.

- **Kas tootja võib seada koguselisi piiranguid kodumajapidamistest pärit seadmete tasuta tagasivõtmisel?**

Kui tegemist on kodumajapidamistest pärit seadmetega (B2C), siis tootja ei või seada koguselisi piiranguid tasuta tagasivõtmisel.

Juhul kui soovitakse korraga ära anda suurem hulk elektroonikaromusid (näiteks 20–30 arvutit), oleks siiski mõistlik ühendust võtta mõne tootja või tootjavastutusorganisatsiooniga (nende nimekirja võite leida [probleemtooteregistri](#) veebilehelt „Registreeritud tootjad“), kes selliseid seadmeid turule laseb, ning küsida, kuhu te saaksite oma elektroonikaromud üleandmiseks tuua. Vastasel juhul oleks kogumispunktis konteinerid koheselt täis ning teistel ei ole võimalik enam oma seadmeid ära tuues kuskile panna.

- **Kas tootja, kes toob maale muid kui kodumajapidamises kasutatavaid seadmeid (nn tööstuslikke seadmeid), peab rajama üleriigilise kogumisvõrgustiku, kui ta ei soovi ühineda mõne tootjavastutusorganisatsiooniga?**

Ei pea. Üleriigilise kogumisvõrgustiku rajamise kohustus on ainult kodumajapidamises kasutatavate seadmete tagasivõtmiseks. Kuid tootja peab probleemtooteregistrile esitatavas jäätmekäitluskavas ära näitama, kuidas ta täidab tagasivõtu kohustuse nõuet. St, et tal peab olema sõlmitud mõne jäätmekäitlejaga leping elektroonikaromude taaskasutamiseks.

- **Kas e-pood peavad elektroonikaromusid vastu võtma?**

E-poodidel puudub müügikoht, seega ei ole võimalik neil ka elektroonikaromusid oma müügikohas koguda (1:1). Küll aga peab nende kodulehel olema teave, kuhu saab üle anda elektroonikaromusid. Ka e-pood peavad täitma jäätmeseaduse § 26⁸ lõike 2 nõuet.

Kui see e-pood on ühtlasi tootja (jäätmeseaduse § 23 lõike 1⁴ tähenduses) on ta kohustatud täitma kõiki jäätmeseadusest tulenevaid kohustusi, mis on pandud elektri- ja elektroonikaseadme tootjale laiendatud tootjavastutuse raames, sealhulgas koguma elektroonikaromusid. Oma veebilehel peab tal üleval olema teave, täites kõiki jäätmeseaduse § 26⁸ lõikest 2 ja keskkonnaministri 22.07.2013 määrusest nr 57 „Probleemtoote kasutajale kättesaadavaks tehtava teabe loetelu ning teabe esitamise viisid ja kord“ tulenevaid nõudeid.

3. ELEKTROONIKAROMUDE TAASKASUTAMINE JA RINGLUSSEVÕTT

- **Millal loetakse elektroonikaromud taaskasutusse või ringlusse võetuks?**

Elektroonikaromud loetakse taaskasutusse või ringlusse võetuks siis, kui need on üle antud elektroonikaromust eraldatud osade ja materjalide lõppkäitlejale (taaskasutaja, ringlussevõtja). See tähendab, et kui kogutud elektroonikaromud ainult lammutatakse, kuid osi ja materjale lõppkäitlejale üle ei anta, ei loeta lammutamist elektroonikaromude taaskasutusse või ringlusse võtmiseks. Elektroonikaromude lammutamisest tekkinud erinevad osad ja materjalid peavad olema füüsiliselt üle antud nende lõppkäitlejale (taaskasutusse või ringlusse võtjale). Elektroonikaromude lammutamist loetakse üksnes eeltöötuse toiminguks (ettevalmistuseks taaskasutamiseks või ringlussevõtuks).

Kui lõppkäitleja asub väljaspool Eestit, peab tootja esitama probleemtooteregistrile viimase nõudmisel lõppkäitlejale üleandmist tõendavad dokumendid nagu näiteks rahvusvahelise jäätmeveo loa või teatise (nn lisa 7) või muu dokumendi, mis tõendab, et need jäätmed on üle antud lõppkäitlejale. Kui lõppkäitleja asub Eestis, peab tootja esitama probleemtooteregistrile viimase nõudmisel lõppkäitlejale jäätmesaadetise üleandmist tõendavad dokumendid (näiteks veose saatekirja, ohtlike jäätmete saatekirja).

4. KASUTAJATE TEAVITAMINE JA TEABEKAMPAANIAD

- **Kust saab teavet elektroonikaromude kogumiskohtade kohta?**

Kogumiskohtade asukohtade kohta saab küsida teavet:

- 5) elektri- ja elektroonikaseadmeid müüvast kauplusest,

- 6) tootjalt,
- 7) tootjavastutusorganisatsioonist või
- 8) kohalikust omavalitsusest (linna- või vallavalitsusest).

Samuti on see teave olemas probleemtooteregistri [veebilehel](#) (tootjad, kelle „Tooted“ lahtrisse on märgitud „EES“).

- **Mida on mõeldud üleriigilise teabekampania korraldamise all (jäätmeseaduse § 26⁸ lg 3)?**

Üleriigilise teabekampania all on mõeldud reklaamimisega sarnast tegevust, see tähendab, et see tegevus peab olema mitmekordne, toimuma järjestikustel päevadel ning seda tuleb teha üleriigilise levikuga meediavahendite (näiteks televisioon, raadio), maakonna ajalehtede või välireklaami abil. See tähendab, et ei piisa, kui teade (ehk nn reklaam) on üks kord ajalehes või raadios või televisioonis. Piisavaks ei loeta ka seda, kui reklaami tehakse ainult interneti, ajalehe või ajakirja vahendusel. Kõigil inimestel ei ole juurdepääsu internetile ja seega ei jõua see info kõigi inimesteni. Teabekampania korraldamisel peab tootja kasutama korraga vähemalt kahte vahendit neljast lubatust – televisioon, raadio, maakonnaajalehed või välireklaam.

Kampania sõnum peab sisaldama kõiki keskkonnaministri 22.07.2013 [määruse nr 57](#) §-s 3 nimetatud punkte. Vastasel korral ei loeta teabekampania sõnumit nimetatud määruse kohaselt korraldatuks.

Samuti peab sõnumist selgelt välja tulema, kes teabekampaniat korraldab. Kui teabekampania korraldajaks on tootjavastutusorganisatsioon (TVO), peab tema nimi selgelt ka reklaamist välja tulema. Piisavaks ei peeta TVO puhul seda, kui kampaniat korraldab üks temaga ühinenud tootja ja reklaamides on ainult selle tootja nimi. Sellisel juhul omistataksegi see reklaam sellele tootjale, mitte TVO-le.

Keskkonnaministri 22.07.2013 [määrusega nr 57](#) on sätestatud täpsemad nõuded, kuidas üleriigilisi teabekampaniaid tuleb korraldada.

- **Kas e-poed peavad ka teavet jagama?**

Jah, peavad. Ka e-poed peavad täitma jäätmeseaduse § 26⁸ lõike 2 nõuet.

5. REGISTREERIMINE JA ANDMETE ESITAMINE REGISTRISSE

- **Kes on kohustatud end registreerima probleemtooteregistris?**

Probleemtooteregistrisse peavad registreerima end kõik need Eesti ettevõtjad, kes

- 1) valmistavad ja müüvad oma kaubamärgiga elektri- ja elektroonikaseadmeid,
- 2) müüvad teise tootja valmistatud seadmeid oma kaubamärgi all edasi (v.a juhul, kui toote kaubamärgi saab omistada selle valmistajale) (kaasa arvatud kaugmüük),
- 3) veavad neid Eestisse sisse või Eestist välja majandus- või kutsetegevusena.

Registris ei pea ise registreerima end need tootjad, kes on ühinenud mõne tootjavastutusorganisatsiooniga (edaspidi *TVO*), sest sellisel juhul registreerib end see TVO ning TVO esitab registrile TVO-ga ühinenud tootjate nimed (tootja on registreeritud TVO kaudu).

- **Millal on tootja probleemtooteregistris registreeritud?**

Tootja on probleemtooteregistris registreeritud siis, kui tema nimi ja registrist saadav registreeringu number muutuvad nähtavaks registri avalikus osas (lehel „Registreeritud tootjad“) ja tootja saab vastava kirjaliku teate (kirja). Nii kaua, kui tootja nimi ei ole registri avalikus osas nähtav ja ta ei ole saanud vastavat teadet, ei ole tootja ka registreeritud (st menetlus registreerimiseks ei ole lõpetatud).

- **Kas välismaa tootjad saavad end registreerida probleemtooteregistris?**

Otse ei saa. Probleemtooteregistrisse saavad end otse registreerida ainult Eestis alaliselt asuvad tootjad. Välismaal alaliselt asuvatel tootjatel ei ole Eesti äriregistrist saadud registrikoodi. Sellisel tootjal on kolm võimalust, kas: 1) asutada Eestis filiaal või 2) astuda mõne tootjavastutusorganisatsiooni liikmeks (ta registreeritakse läbi selle organisatsiooni) või 3) määrab volitatud esindaja (kelleks saab olla ainult alaliselt Eestis asuv isik).

Selline lahendus lahendab olukorra, kus tuleb tagada ka teiste Euroopa Liidu liikmeriikide tootjatele võimalus registreerimiseks, samas välistab vajaduse rikkumiste korral pöörduda isiku asukoha riigis kohtusse. Kui väljaspool Eestit asuv (näiteks Saksamaal) tootja jätab osa kohustusi täitmata (vastavalt oma turuosale), siis ei pea see Eesti tootja, kel on tema vastu teatud nõudeid (näiteks rahalisi), minema teise liikmeriigi tootja asukohamaa kohtusse. Samuti ei saa järelevalve asutused otseselt kontrollida väljaspool Eestit asuvaid ettevõtteid (kes peaksid Eestis täitma tootjavastutusest tulenevaid kohustusi).

- **Kas valgustid ja seal sees olevad pirnid (lambid) tuleb eraldi deklareerida või deklareeritakse see ainult valgustina?**

Kuna lambid ja valgustid loetakse mõlemad elektri- ja elektroonikaseadmeteks, need on eraldi kategooriates (kategooriates 5 ja 5a) ja neile kehtivad erinevad taaskasutamise ja ringlussevõtu sihtarvud, tuleb need ka toodetena eraldi deklareerida (st lambid eraldi ja valgustid ehk kuplid eraldi). Seda sõltumata sellest, millises tootjavastutusorganisatsiooniga on tootja ühinenud või on tootja üldse otsustanud individuaalselt kohustusi täita.

Euroopa Komisjonile esitatud samalaadsete küsimuste vastused (inglise keeles) võite leida http://ec.europa.eu/environment/waste/weee/pdf/faq_weee.pdf

Infot tootjavastutusorganisatsioonide kohta võib leida nende veebilehelt:

- * MTÜ EES-Ringlus <http://eesringlus.ee>,
- * MTÜ Eesti Elektroonikaromu <http://elektroonikaromu.ee> ja
- * Ekogaisma Eesti OÜ <http://www.ekogaisma.ee>.

Lisaküsimuste korral võib ühendust võtta:

Keskkonnaministeeriumi jäätmeosakond
peaspetsialist Malle Piirsoo
tel: 626 2859
e-post: malle.piiirsoo[at]envir.ee
